

UIT DE SCHRIFT

Alleen.

Toen vluchten alle de discipelen, Hem verlatende. Matth. 26:56b.

Niets is Jezus bespaard. Zijn eigen jongeren, zijn dierbare discipelen, laten Hem alleen.

Eens had Hij het hen gevraagd: „Wilt gijlieden ook niet heengaan?”

Toen hadden ze niet gewild. Toen zeide Petrus: „Heere, tot wien zouden wij heengaan?”

Toen wilde men wel met Jezus blijven. Voor het stille leven met den Heiland gaven ze gaarne het roemrijke leven met de massa prijs. Maar hoe geheel anders is alles nu.

Nu lijkt het er veel op dat men komt om Jezus te zien. Nu laten ze Jezus alleen. Ze hebben tenslotte toch hun leven nog te lief.

Men heeft Jezus toch niet zoo lief als zichzelf. Wie van ons heeft dat?

Neen, wij willen niet smalen op de discipelen.

Wij willen alleen maar Jezus' lijden zien.

Vorst Messias is een Koning zonder volk; een Profeet zonder hoorders, een Priester... maar Hij is zelf het offerlam.

Alleen moet Jezus zijn lijden ingaan.

Het kon ook niet anders.

Wij, die menigmaal zoo dierbaar spreken over Jezus' werk, wij zijn het die Hem precies zoo alleen gelaten zouden hebben.

Hoe vaak gebeurt het niet, dat wij Hem nu nog alleen laten. Alleen Hem laten zorgen voor Zijn eere.

Och wij weten het zelf wel, wanneer wij Jezus alleen laten.

Gelukkig als wij het weten; gelukkig als we er ons schuldig door gevoelen.

Dan begrijpen we ook, waarom wij een eenzamen Heiland nodig hebben, want hier neemt Hij in dubbelen zin onze schuld op zich.

Eenerzijds de schuld van Zijn eigen discipelen, die Hem verlaten. Zij, die gemeenschappelijk het leven willen behouden, verstaan het niet, dat ze hun Jezus verlaten, opdat hij alleen van menschen en van God verlaten de ware gemeenschap met het ware leven als een buit aan de hel ontworstelen zal. Maar er is meer.

De eenzaamheid, die Jezus hier op zich neemt, hadden wij verdiend. Wij hadden het ons waardig gemaakt als vereenzaamd te sterven.

Jezus komt in onze plaats staan.

Er wordt in onzen tijd, in onzen drukken tijd, zoo veel geklaagd over de eenzaamheid. Men begrijpt die eenzaamheid niet, want het leven is toch zoo druk. Men verklaart die eenzaamheid niet, want er zijn rondom altijd maar menschen.

En toch is er die eenzaamheid. Hoeveel zijn er niet opgesloten met zichzelf. Enzame zwervers, die het gevoel hebben alsof ze alléén wandelen, tot ze vallen in de handen van den barren vijand, den dood.

Eenzamen, eenzamen, Jezus heeft het-alleen-zijn gekend, het-alleen-zijn-in-den-dood, opdat gij met Hem gemeenzaam zoudt kunnen zijn in dit leven... en in het toekomstige.

J. W.

KERKELUK LEVEN

De Catechese. IV.

Door welke factoren wordt de leeftijd waarop onze kinderen voor het eerst naar de catechisatie gaan, bepaald?

We meenen geen tegenspraak te ontmoeten wanneer we zeggen, dat bij het antwoord op deze vraagstelling alleen het belang van het kind en het belang van de Kerk invloed oefent.

Tenzij dan dat we een uitdrukkelijk voorschrift in Gods Woord zelf zouden hebben.

Dit laatste nu is niet het geval.

De Schrift pleegt gewoonlijk niet over de bijzonderheden der dingen zich uit te laten. We hebben een opdracht in het algemeen, en zullen naar de goede orde der dingen ook als Kerk dit hebben uit te voeren.

In de eerste plaats dient dan te worden opgemerkt, dat we rekening hebben te houden met de eigen geaardheid van het kind. Een kind tusschen het zesde en tiende jaar bindt zich zeer gemakkelijk aan een onderwijzer of onderwijzeres. Voor vele kinderen is dat, wat de meester of de juffrouw zegt of gezegd heeft, reeds om der wille van de persoon die gesproken heeft, stellige waarheid. Bijna ieder kind heeft een zeer sterke binding in de richting van de school, die het bezoekt. Die school heeft dan ook een eigen sfeer, een eigen waarde voor het kind. Maar nu is het het moeilijke, dat het kind omstreeks het dertiende levensjaar op eens die school gaat verlaten. Verreweg de meeste van onze kinderen hebben in hun lager onderwijs

meteen het eindonderwijs. En nu laat de school hen opeens los.

Volgens veler opvatting is het dan de goede tijd om ze naar de catechisatie te sturen. „Ze komen dan”, zoo zegt men, „van school af en vinden nu den nieuwen kring, n.l. die van de medeleerlingen op de catechisatie, daar treffen ze het meerendeel van hun schoolkameraden aan, en zoo zijn ze spoedig aangepast.”

Deze veronderstelling is reeds onjuist. Een kind vindt een catechisatie iets heel anders dan de lagere school. Het is voor een kind uiterst moeilijk, om dan, wanneer het de school onwillekeurig als een zekere norm beleeft, de catechisatie vanzelfsprekend en behoorlijk te vinden.

Dit komt door allerlei begrijpelijke oorzaken.

Het tegelijk aanwezig zijn met kinderen van verschillende leeftijden en onderscheidene vorderingen (hoewel op zichzelf uitnemend), is voor het kind, dat aan het klassikaal systeem gewend is, toch wel heel vreemd.

Het zoo geheel andere tuchtstelsel dat op de catechisatie heerscht, maakt het voor het kind moeilijk, om zich direct thuis te voelen. De mogelijkheid om ongestraft op catechisatie aanwezig te zijn zonder ook maar eenige activiteit of medewerking te vertoonen, is voor het kind in den regel eerst meer een rem dan een prikkel. Maar boven alles, de man die de les geeft, is de dominee. De dominee, die voor de meeste kinderen de man is, die Zondags preekt, die een enkelen keer bij hen thuis komt, tot wien zij met veel eerbied opzien, maar aan wiens manier van doen zij natuurlijk niet gewend zijn en aan wiens persoon zij ook in den regel geen enkele binding hebben. En laten we nu niet vergeten, dat bij het kind de bindingen uitsluitend aanwezig zijn doordien er bindingen zijn aan menschen. Slechts bij zeer, zeer hooge uitzondering zal een kind om der wille van de binding aan de waarheid of de binding aan het Woord, zich geven. Een kind geeft zich omdat het de meester of de juffrouw liefheeft, of omdat het de dominee liefheeft en tegenover hem verschillende bindingen beleeft. Dit te vergeten, is den allereersten eisch van het catechetisch onderwijs niet te verstaan. Wanneer de jonge menschen ouder worden, komt er in den toestand gewoonlijk eenige wijziging, maar zoolang zij jong zijn, is het niet het Woord, is het ook niet de kring, maar is het de dominee, die hen trekt of niet trekt. Dit is de orde der dingen, die God zelf heeft gegeven, en we zullen die orde hebben te eerbiedigen. Men kan er over treuren dat het zoo is, (ik zou trouwens niet weten waarom men over die dingen treuren zou, al weet ik ook dat er zijn die het doen), maar dat alles helpt niets, het blijft feit en dat feit hebben we eenvoudig te aanvaarden en te eerbiedigen.

Natuurlijk is daarmee dan ook wel weer gezegd, dat deze binding aan den persoon een prachtig middel is om het kind over de moeilijkheid om zich op de catechisatie over te geven, heen te helpen. Wanneer het kind van school afkomt en het gaat dan pas naar catechisatie, dan is het alles vreemd, een vreemde „school”, een school, waarop men heel anders doet dan op de „echte” school; een dominee, die voor het besef van een schoolkind allerlei dingen doet, die nu eenmaal niet kunnen.

Wanneer nu het kind in de jaren waarin het nog op school is, reeds de catechisatie bezoekt, leert het inderdaad de catechisatie kennen als het andere. Dat brengt dan vanzelf mee een zekere gemakkelijheid zich aan de catechisatie aan te passen.

Daarnaast is echter iets dat van meer belang is. Het kind zal, als het zich door de school losgelaten weet, onwillekeurig zoeken naar een nieuwen steun: het heeft nu eenmaal behoefte aan iets waarop het zijn aandacht kan concentreren, als datgene waarvan het leiding kan ontvangen. Zoo zal, wanneer het kind reeds vóór het de lagere school verlaat, geruimen tijd op catechisatie geweest is, het verlaten van de lagere school de binding aan de catechisatie des te grooter maken. Gevolg van het feit, dat het kind tijdig naar de catechisatie ging, is dus dat het tijdig een binding heeft aan den predikant.

Dit geldt ook in ander opzicht. We moeten toch niet vergeten, dat het kind tusschen het elfde en het dertiende levensjaar de eerste twijfelperiode pleegt door te maken. Juist in dezen tijd waarin zich een zeer merkwaardige overgang bij het kind voltrekt, verlaat het de lagere school.

Wat is de aard van dezen twijfel, dien we bij het kind ontdekken?

Wel, in de tweede ontwikkelingsperiode van het leven, die van ongeveer het 7e tot het 11e jaar duurt, leeft het kind bij voorstellingen. Maar omstreeks het 11e jaar treedt er een overgangstoestand in naar de puberteit. In de puberteitsjaren werkt een kind speciaal met begrippen. Uit den aard der zaak springt het nu niet ineens UIT de periode van de voorstellingen, van het concrete, IN de periode van de begrippen, van het abstracte. Deze overgang voltrekt zich gedurende een paar jaar, zooals we boven zeiden, ongeveer van het 11e tot het 13e jaar. In deze overgangperiode begint het kind dus te beseffen, dat de voorstelling alsof de wereld enkel uit concrete dingen bestaat,

die we kunnen tasten, niet meer houdbaar is. Tot dusver zag het kind de dingen altijd als tastelijke werkelijkheden, maar, en dat is het belangrijke, het had bovendien den indruk, dat met die tastelijke werkelijkheden de belangwekkendheid en de betekenis van het ding ook was uitgeput.

Nu komt het in de overgangperiode tot de ontdekking, dat er meer moet zijn, dat het zich in velerlei opzicht vergist heeft, ja, dat het zich vergist heeft vooral ten opzichte van zichzelf. En dan komt de typische neiging om vele dingen over boord te zetten. Waar het een deel van zijn beschouwing moet loslaten, komt nu de neiging om ook alles maar vaarwel te zeggen; het kind wordt met het badwater weggeworpen.

Velen van onze lezers zullen zich herinneren, dat de eerste twijfel, zij het dan ook nog in kinderlijken vorm, in hun leven kwam zoo omstreeks hun twaalfde jaar.

Dat is echter tegelijkertijd de tijd van de bravoure, de tijd van het eerst ontwakende bewustzijn van kracht en zelfstandigheid van den individu. Er is dus een neiging om dien twijfel ietwat te cultiveren, krachtig uit te spreken, ongeremd uit te leven zelfs.

Zoo zijn onze jonge menschen, wanneer zij de lagere school verlaten.

Wat er nu van te denken, wanneer zij dan ineens aan een ben vreemden dominee worden overgegeven, of indien zij, wat nog erger is, één of twee jaar nog moeten wachten voor zij op catechisatie komen?

En nu hoor ik iemand zeggen: „Ja, maar de ouders dan?”

Doch dan antwoord ik: „Ja, maar de Kerk van Christus dan?”

Zeker, de ouders hebben hier een roeping, maar de Kerk van Christus, die te waken heeft over de lammeren der kudde, zou een schuldig verzuim plegen, indien zij den euvelen moed had omtrent deze jonge menschen te zeggen: we hebben hier geen speciale roeping.

We vragen ons wel eens ietwat bitter af, hoe het komt, dat er ambtsdragers zijn, die zich ontzaggelijk druk maken om door evangelisatie zielen te winnen, of die sterk de zendingsgedachte propageeren, opdat de uitverkorenen uit de heidenen worden toegebracht, maar die om een of andere mysterieuze reden, het niet noodig oordeelen, aan de kinderen des Verbonds aandacht te schenken vóór zij vijftien, zestien jaar zijn.

Begrijpt men dan niet, dat men dan de mooiste en de beste jaren voor deze kinderen heeft laten voorbijgaan?

Daarbij komt nog iets. De jaren tusschen 10 en 14 jaar kan de catechisant niet missen met het oog op het van buiten leeren van de leerstof. Gelijk ik in mijn dissertatie indertijd op grond van experimenteel onderzoek aanwees, zinkt de geschiktheid om van buiten te leeren na het 17e jaar weer in. Hiervan volgt dat het onze roeping is om zooveel we kunnen, te zorgen dat vóór dien tijd de jonge menschen datgene, wat zij van buiten moeten kennen, ook van buiten geleerd hebben. Nu is de tijd van twee jaren, in welken gemiddeld niet meer dan veertig catechisaties per jaar gegeven kunnen worden, daarvoor zeker veel te kort. Een 240 à 280 lessen zijn hiervoor stellig noodig, zoo dat we ook op grond van deze beschouwing tot de slotsom komen dat het kind omstreeks het tiende jaar naar de catechisatie moet.

Komen we alzoo tot de conclusie, dat de tijd waarop het kind de catechisatie gaat bezoeken ligt op zijn laatst in het tiende of elfde levensjaar, de vraag rijst thans, of het kind misschien niet nog eerder naar de catechisatie moet worden gezonden, bijvoorbeeld met 6 of 7 jaar, zooals veelszins de praktijk onzer vaders was.

(Wordt vervolgd.)

J. W.

LITERATUUR EN KUNST

Q. A. de Ridder, Zegepraal.

Vervolgend de behandeling van nieuwe christelijke romans, vestig ik in dit artikel gaarne de aandacht op het reeds eenigen tijd geleden verschenen boek van Q. A. de Ridder, Zegepraal.

De Auteur is onder ons het meest bekend als schrijver van schetsen en critieken in de periodieke pers. „De Nederlander” en „Timotheus” bevatten regelmatig en sinds verscheidene jaren bijdragen van zijn hand; in het eerstgenoemde blad heeft hij de taak overgenomen van wijlen G. Schrijver. Maar behalve dit essayistisch werk heeft hij ook novellen gegeven (meermalen b.v. in Calenbach's Kerstboek) eenige jeugdboeken, waarvan „De Vijf jongens van Vredesteijn” het bekendste is, en een roman „Gods offers”, die in „De Reformatie” van 13 Jan. 1928 werd besproken.

De Ridder is dus, zooals de heer P. J. Risseeuw

hem noem

van dezer

In het

band over

aldus:

„Een m-

doch in d-

was van

lijke gevo-

kunstenaar

werd en

heid van

leven is w

hij was, m

wien dage

doch albi

sporen n

schier a

naar den z

worden ge

toch mag

dien niet

— rust in

cirkelende

Met allen

treft,” om

leven sta

deze zoek

zich toech

ondanks

zij soms

Me dez

nalist-liter

een heel

roman „Z

ook den g

vorige bo

menten v

adbaar is. Tot als tastelijke belangrijke, het die tastelijke id en de be-geput.

erinneren, dat nog in kinder-omstreeks hua

n de bravoure, ewustzijn van individu. Er etwat te culti-gereind uit te vanneer zij de

zij dan ineens rorden overge-s, één of twee op catechisatie

„Ja, maar de r de Kerk van

roeping, maar heeft over de uldig verzuim d had omtrent e hebben hier

bitter af, hoe die zich ont gelisatie zielen gedachte pro- it de heidezen een of andere oordeelen, aan it te schenken

lan de mooiste en heeft laten

chen 10 en 14 n met het oog leerstof. Gelij grond van ex- kt de geschikt het 17e jaar roeping is om vóór dien tijd an buiten moe- hebben. Nu is gemiddeld niet r jaar gegeven el te kort. Een ig noodig, zoo- houwing tot da eeks het tiende

ie, dat de tijd at bezoeken ligt e levensjaar, de chien niet nog rden gezonden, is veelszins de

dt vervolgd.) J. W.

KUNST

aal.

nieuwe christe- gaarne de an- den verschenen epraal.) eest bekend als en in de perio- „Timotheus“ be- eidene jaren bij- tgenoomde blad wijlen G. Schrij- werk heeft hij b.v. in Calen- en, waarvan „De bekendste is, en „De Reformatie“

P. J. Risseeuw

hem noemt in zijn boek „Christelijke Schrijvers van dezen tijd“: „een journalist-literator“.

In het opstel, dat de heer Risseeuw in dit verband over De Ridder geeft, karakteriseert hij hem aldus:

„Een man met een ruimen blik en mild oordeel, doch in den grond een puritein — wiens leven vol was van hevige emoties, omdat zijn bijna vrouwelijke gevoeligheid — misschien beter gezegd zijn kunstenaarsziel — telkens en telkens weer gewond werd en wordt door de hardheid, de verscheurdheid van het leven. Een man, die niet door het leven is verhard... doch immer is gebleven, die hij was, met een ziel als een gevoelige plaat, door wien dagelijks heel het leven, soms filmachtig-snel, doch altijd hevig reëel, heen gaat en er zichtbare sporen nalaat. Een man, wiens leven en denken schier altijd is bewogen door de ontzaglijke vraag naar den zin van ons leven, wiens dagen en nachten worden geteisterd door „een angstig zoeken, dat ik toch mag weten Uw heil'gen wil, maar Gij onthult dien niet“. Een man, die kan hijgen naar rust — rust in Christus — en wiens woelende, rond-cirkelende gedachten een concreet punt behoeven. Met allen voor wie het, wat de geloofszerkerheid betreft, om „alles of niets“ gaat, met allen, wier leven staat in het teeken der subjectiviteit, heeft deze zoeker gemeen, de schuchterheid van het zich toeëigenen der objectieve waarheid, die is, ondanks den nacht der zelfverlorenheid, waarin zij soms meenen onder te zullen gaan...“

Met deze beide gegevens, dat De Ridder is journalist-literator en wie hij is als mensch, komen we een heel eind verder, als we over zijn nieuwen roman „Zegepraal“ moeten oordeelen. Ze verklaren óók den geest en den toon van „Gods offers“, het vorige boek, maar zijn in bijzondere mate de elementen van dezen nieuwsten roman.

Wat het eerste betreft, den journalist herkennen we in de omgeving, in welke het boek brengt: die van het dagbladbedrijf en de uitgeverij. De hoofdpersoon is werkzaam op de correctiekamer van een dagblad en wat dit inhoudt wordt duidelijk uit alles wat het verhaal dienaangaande vertelt, hetzij tusschen de regels door, hetzij als factor in het gebeuren. 't Is evident, dat hier iemand aan 't woord is, die van nabij deze verhoudingen kent.

Het tweede verstaan we bij een analyseeren van het verhaal zelf.

In korte trekken komt het hierop neer. Van Dongen, een reeds oude man, is corrector bij het dagblad „De Wereld“. Hij heeft het er zwaar, want niet slechts is zijn psychische kracht gering, is hij nerveus, tobberig en moe, maar hij kan het werk ook eigenlijk niet meer aan en de directie van het bedrijf is een bruut, die bij geringe oorzaak met scheldwoorden en beleedigingen uitvalt. Maar Van Dongen moet in het pijnlijk knellende gareel blijven voortgaan, want hij heeft te zorgen voor zijn vrouw en voor een ziekelijk kleinkind. En in die zorg leeft ook weer zijn liefde, die hem kracht geeft. Want het stumperdje is het kind van zijn in argeloosheid verleide dochter, die na haar val is verkwijnd en gestorven. En dan is er naast deze door ontferming bewogen liefde als de bron van zijn kracht: zijn geloof in Gods Vaderzorg. 't Is hem wel vaak donker in de ziel, als hij moe en afgetoofd thuiskomt, als hij 's nachts niet slapen kan en overdag wordt voortgejakkerd, maar, al is het dan vaak na een zware worsteling, hij hervindt toch altijd weer zijn gemoedsrust, omdat hij steeds met beschaamdheid ervaart, hoe God voor hem zorgt en zijn leven leidt.

Eigenlijk is dit de hoofdzak van het boek: de ontleding van het zieleleven van dezen in het maatschappelijke onbeteekenenden mensch, met de uitkomst, duidelijk voor iederen lezer, dat deze kleine en geringe in het aardse, een groote en rijke is in het koninkrijk der hemelen, een die zelf overwint en anderen tot de zegepraal voert.

Die anderen zijn z'n directe chef, de leider van de correctiekamer Sluifers, en zijn nieuwe patroon Oltman, bij wien hij door bemiddeling van den eerste wordt aangenomen; als hij aan „De Wereld“ als onbruikbaar is ontslagen.

We volgen in het verhaal de ontwikkeling van deze zegepraal: bij Sluifers, die eerst uit medelijden, straks uit verholen bewondering voor de geloofskracht en het geloofsvertrouwen van den oude, hem de hand boven 't hoofd houdt en hem voorthelpt en die ten slotte tot zelfbezuiniging komt als hij ziet, welk een rijkdom en rust er ligt in het alle dingen stellen in Gods hand. En bij Oltman, als deze zijn zoon heeft verloren en tegenover de leegheid van alle goed gemeende condoleanties den troost geniet van het eenvoudige, maar door zielservaring gedragen woord, dat Van Dongen hem schrijft. De zegepraal in dit laatste geval is niet een geestelijke winst voor Oltman zelf, maar een gebodsverhooring voor Van Dongen, want ze brengt den patroon er toe, den ouden en al sinds weken zieken knecht te pensioeneeren (ofschoon hij slechts heel kort bij hem in dienst is geweest) en, wat nog grooter weldaad voor dezen is, de toezegging te doen, dat hij voor een blijvende verzorging van het zieke kind maatregelen zal treffen. Dat was onder en door alles steeds Van Dongens

zware zorg geweest: wat er worden moest van het kind, als hij niet meer verdiende en straks er niet meer zou zijn! En langs een ongedachten weg neemt God die zorg van hem af om er een volkomen vervulling voor in de plaats te schenken.

Ziet men nu dit verhaal in het licht van de boven geciteerde karakteristiek, dan blijkt de betekenis ervan. Inderdaad bewijst het bewogenheid over de hardheid van het leven, gevoeligheid voor het leed van anderen. Van Dongen, in zijn moeiten en bezwaren is de in gestalte gebrachte vraag naar het mogen verstaan van Gods wil. Diens heele leven is een hijgen naar rust, en zijn woelende en rondcirkelende gedachten, cirkelend altijd om dat ééne: hoe het gaan moet met het kind, behoeven het concrete punt van het zich verzekerd weten. Bij hem is er de schuchterheid van het zich toeëigenen en daardoor vaak de nacht der zelfverlorenheid, waarin hij meent te zullen ondergaan.

Met andere woorden: in dit boek heeft de Auteur zijn eigen zielsgesteldheid geobjectiveerd. Hij heeft het geschreven uit eigen geestelijke ervaring; eigen vragen, eigen worsteling, eigen zorg heeft hij er in tot uiting gebracht. En dan is de betekenis deze, dat hij de oplossing van al die moeilijkheden en zorgen geeft in de tekening van het kinderlijk vertrouwen en het verzekerde geloof van zijn hoofdfiguur. Hij stelt dus scherp de levensvragen, maar wijst even scherp den weg naar een volkomen, rijke, zekere beantwoording; hij beeldt uit de levenszorgen, maar doet zien dat ze alle liggen „in de holte van Gods hand“. Daarin ligt de waardij van dit boek als christelijk boek. Het is als de toonzetting van het Schriftwoord, dat in het eerste hoofdstuk wordt aangehaald: „Wentel uwen weg op den Heere en vertrou op Hem. Hij zal het maken“.

Nu is deze stof niet nieuw en ook het verhaal, zooals het hier gecomponeerd is, niet een trouwaille.

Verschillende elementen zijn bestanddeelen van het onderwetsche christelijke verhaal: de brute patroon, de spottende en geloofs-vijandige afdeelingchef (bij Oltman), de weldoener, die uit hoofde van verre herinneringen eerbied heeft voor geloofsovertuiging — ze waren in het stichtelijk verhaal van voor zestig, zeventig jaar de onmisbare comparanten. Ook is het weergegeven van een proefkrant iets van het oude recept en de uitredding als de nood op 't hoogst is, een haast cliché-gevoorden wending. Een boek naar modernen stijl is het niet, ook niet in zijn uiterlijk.

Maar het wezenlijke ervan is wat de kern van den christelijken roman behoort te zijn; de hoofdzak: de ontleding van het geloofsleven en zielegebeuren van den ouden man is zuiver en goed, spreekt krachtig en overtuigend tot den lezer; de stijl is welverzorgd en past bij de stof.

Zulke verdiensten geven recht op erkenning. Het boek is niet een phase in de ontwikkeling der christelijke kunst, zooals dat van „Koningskinderen“ kan worden gezegd; maar het kan voor den lezer wel, en heel goed, betoekenen een phase in de ontwikkeling van het geestelijk leven. En dat maakt het een aanbeveling waard.

G. T.

¹⁾ Uitgevers-Maatschappij C. Misset N.V., Doetinchem.
²⁾ Over dit boek, uitgave van N.V. Uitg. Mij. J. H. Kok, Kampen, hoop ik eerlang een afzonderlijk artikel te schrijven.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Krijg.-list.

I.

Van het een is het ander gekomen. Een vraag over Samuels houding — naar Gods gebod — bij zijn tocht naar Bethlehem voor Davids zalving, lokte eenige vragen uit over enkele schijnbare en door de Schrift niet gebrandmerkte gevallen van noodleugen.

En die schijnbare gevallen van noodleugen gaven weer aanleiding tot een vraag over de krijgslust.

Ik wil me over dezen gang van zaken niet al te erg beklagen, en ontstemmen tegen m'n vragers doet hij me heelemaal niet. Maar er bijzonder mee ingenomen kan ik toch ook niet zijn.

Het lijkt er soms wel wat op, alsof men maar vragen gaat over alles wat zoo eens in de gedachten komt of van buiten af aanwaait, en geschikt deeg lijkt om er een vraag voor „De Reformatie“ uit te kneden. Maar ik mag er zeker wel even aan herinneren, dat dat niet de bedoeling is van deze rubriek. Dat ze zelfs niet bedoelt elke billijke en lofwaardige weetgierigheid aangaande allerlei opzichzelf belangrijke dingen te bevredigen, of — ook dat werd me meermalen gevraagd — jongelui, die opstel of inleiding over een of ander onderwerp moeten maken, te onthieven van de moeite, zelf de gegevens op te sporen die ze daarvoor noodig hebben.

De titel van deze rubriek — waarmee ik zelf overigens maar heel matig ingenomen ben — „geestelijke adviezen“ — geeft duidelijk te verstaan

— en dat leek me altoos toegankelijkheid te pleiten voor 't woord — dat ze niet bedoelt antwoord te geven op allerlei belangrijke vragen die men in het afgetrokken kan doen, maar dat ze wil pogen te dienen met raad en hulp — die dan doorgaans wel bestaan zal in het ontsteken van licht — in praktische moeilijkheden, in moeilijkheden van geestelijken of zedelijken aard, die het leven voor de voeten lei. Onze lezers willen daarmee zeker wel rekening houden?

Overigens behoeven de vragers, die ik thans bezig ben te woord te staan, zich deze waarschuwing niet al te erg aan te trekken. Ik begrijp heel goed, hoe het antwoord op de ééne vraag de andere vraag uitlokken kan. En ik reken het niemand als een misdaad aan, dat hij eens bij me aanklopt óók zonder dat de nood daartoe bepaald dringt.

Doch — we zouden het hebben over de krijgslust.

Is het aanwenden van krijgslust in den oorlog geoorloofd? En zoo ja, hoe is dat dan te rijmen met het negende gebod van de Wet Gods, waarin de Heere zoo nadrukkelijk alle misleiding van den naaste verbiedt? vraagt een onzer lezers.

Een andere vrager stelt den eisch van gebod 9 nog scherper door te zeggen, dat het verbiedt niet alleen elk woord dat met de waarheid in strijd is, maar ook iedere houding en elk gebaar, die niet in overeenstemming zijn met ons innerlijk bestaan en bedoelen, om het even of ze, al of niet de strekking hebben, anderen, in hun voordeel of tot hun schade, een onjuisten indruk te geven van onze gedachten en bedoelingen. Zó althans meen ik zijn toelichting te mogen samenvatten.

Laat ik nu mogen beginnen met deze laatste opvatting van het negende gebod al dadelijk af te wijzen. Zulke krasse logische deducties uit een gebod van Gods Wet, en zulke absolute uitspraken doen het wel mooi, en zijn vooral onder ons, gereformeerden, nog al in trek, maar we moeten daar toch heel voorzichtig mee zijn.

We zouden er b.v. ten opzichte van het vierde gebod, zooals het eens tusschen onzen Heere Jezus Christus en de Farizeën en Schriftgeleerden in dispuut was, mee aan den verkeerden kant komen te staan.

Zoo iets zou ons ook bij gebod 9 kunnen overkomen.

Het is volstrekt niet waar, dat door gebod 9 verboden wordt elk gebaar of elke gedraging die niet overeenkomt met ons eigenlijk denken en bedoelen en daardoor misleidend werkt. Heel erg misleidend is b.v. voor den vogel wel het lekkere hapje in den strik, en voor den visch het aas aan den verraderlijken haak.

Toch zal ook de meest consciëntieuze vogel-vanger of hengelaar zich nooit schuldig gevoelen tegenover het negende gebod.

Natuurlijk niet. Want in gebod 9 regelt de wil Gods niet onze verhouding tot de redeloze schepselen, maar die tot onze medemenschen: „Tegen uwen naaste“.

Doch zelfs binnen den kring onzer verhoudingen tot den naaste, is bovengenoemde toespitsing van het negende gebod nog veel te kras.

Niemand zal toch in naam van dit gebod onze kinderen verbieden „blinde-mannetje“ te spelen of welk ander spel ook, waarbij ze in een rol optreden en door allerlei gebaar en gedraging elkan- der pogen beet te nemen. Jezus zelf heeft van zulk spelen gesproken als van iets, dat bij de kinderen behoort.

Ja, zal men zeggen, maar dat is ook spell! Goed, doch daaruit blijkt dan toch in tweede instantie, dat de absolute opvatting van gebod 9 van daar straks niet opgaat. Dat er, bij de omschrijving van zijn bedoeling, velerlei beperkingen en condities in aanmerking moeten genomen.

Zelfs met deze zijn we er nog niet. Want ook buiten spel kan zelfs in hoogst-ernstige omstandigheden, een gedraging die een onjuisten indruk geeft van onze bedoeling, zonder eenige zonde zijn.

Ik denk hier b.v. aan Jezus' houding tegenover de Kananeesche, als was Hij onwillig haar te helpen, en aan Zijn gedraging tegenover de Jongeren van Emmaus, als was Hij van plan Zijn wandeling voort te zetten.

V.

F.

(Slot volgt.)

HET BOEK VAN DE WEEK

Prof. H. Henry Meeter, Th. D., The Fundamental Principles of Calvinism, Grand Rapids, Mich., Wm. B. Eerdmans Publishing Co. (Calvin Faculty Series no. 1).

Wij Gereformeerden, kunnen niet klagen, dat er den laatsten tijd aan het Calvinisme te weinig aandacht is besteed. Integendeel, boek na boek, brochure na brochure verschijnt, waarin — zooal niet het geheel aan het Calvinisme is gewijd — aan de bespreking van het Calvinisme een breede plaats is ingeruimd.

Natuurlijk heeft dat zijn redenen. Maar als men mij vraagt, welke, dan moet ik het antwoord schul-